

ΓΝΗΣΙΕΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΝΟΘΕΣ

του Πρωτοπρ. Κυριακού Τσουρού
Γραμματέως τῆς Σ.Ε. ἐπὶ τῶν αἱρέσεων

1. Οἱ πνευματικὲς ἐμπειρίες εἶναι τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἐκδήλωση τῶν θείων Ἐνεργειῶν, οἱ ὁποῖες κάνουν τὸν πιστὸν "σύμμορφον τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ" (Ρωμ.η΄ 29). Εἶναι λοιπὸν τὰ χαρίσματα, οἱ ἐμπειρίες, "ἐκ Θεοῦ" (Α΄ Κορ. ζ΄ 7) καὶ δὲν ἐξαρτῶνται οὔτε προκαλοῦνται ἢ καθορίζονται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ἔτσι ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν ἔννοια καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς γνήσιας πνευματικῆς ἐμπειρίας κάθε ἐξωτερικὴ τεχνικὴ ἢ ἐκβιαστικὴ πράξη ἢ μηχανικὴ συμπεριφορὰ ποὺ ἐξαναγκάζει τὸν Θεόν.

Κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο τὰ χαρίσματα "ἐνεργεῖ τό ἔν καὶ τό αὐτό Πνεῦμα, διαιροῦν ἐκάστω καθὼς βούλεται" (Α΄ Κορ. ιβ΄ 11). Τό Ἅγιο Πνεῦμα διανέμει τὰ χαρίσματα ὅπως, ὅποτε καὶ γιὰ ὁποίους σκοποὺς θέλει. Αὐτό ἀκριβῶς δηλώνουν οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου στήν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή: "συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημεῖοις τε καὶ τέρασι καὶ ποικίλαις δυνάμεσι καὶ Πνεύματος Ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν" (β΄ 4).

Αὐτός ὁ "μερισμός", τό μοῖρασμα τῶν χαρισμάτων, γίνεται στόν κάθε πιστό ἀπὸ τό Ἅγιον Πνεῦμα καὶ σύμφωνα μέ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ "αὐτός οἶδε τί ἐκάστω συμφέρει καὶ οὕτω καταμερίζει τὴν χάριν" ὡς σημειώνει ὁ Θεοφύλακτος¹.

Οἱ γνήσιες ἐμπειρίες λοιπὸν, τὰ γνήσια χαρίσματα, σάν ὁρατὰ φαινόμενα στή ζωή τῶν ἁγίων ἀνθρώπων εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐνοικήσεως μέσα τους τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ μόνη ἀνθρώπινη προϋπόθεση γιὰ τὴν "ἐνοίκησιν" αὐτῆ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ κάθαρση, "πού δὲν εἶναι μόνο τό ἀποτέλεσμα τῆς θείας ἐνέργειας, ἀλλὰ καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρώπινης προσπάθειας. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει μέ τὸν ἰδρώτα του νὰ ἀποδείξει πὼς ἐπιθυμεῖ τὴ χάρη καὶ πὼς εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιά-σει τὰ πάντα γι'αὐτήν". Γι'αὐτό καὶ εἶναι ἀδιανόητη ἡ "συνύπαρξη τῆς χάριτος καὶ τῆς ἁμαρτίας"².

Ὁ π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος, σημειώνει: "Ὅταν ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ ἀποκτήσει τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰ πάθη ἐλευθερώνεται καὶ ὁ

¹ Παρά Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τόμ. Γ΄ σ. 40.

² π. Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐγχειρίδιον αἱρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ὁμάδων, σ. 169.

νοῦς καί ἡ καρδιά του ἀπό τό σκοτισμό καί μπορεῖ νά δεῖ καθαρότερα τά πνευματικά πράγματα καί φθάνει στή συναίσθηση τῆς ἀγάπης καί τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καί μέ αἰσθητές εἰκόνες"³.

Οἱ προκαλούμενες ἐκστασιακές καταστάσεις καί οἱ ψυχολογικοὶ ἐκβιασμοὶ τῶν πεντηκοστιανικῶν κινήσεων, ἢ οἱ τεχνικές τοῦ διαλογισμοῦ καί τῆς γιόγκα τῶν παραθρησκευτικῶν ομάδων, δέν εἶναι γνήσιες ἐμπειρίες. Ὅχι μόνον διότι δέν ἔχουν τήν πηγὴ τους στό Πνεῦμα τό Ἅγιον, ἀλλὰ καί διότι εἶναι τό "αὐτόματο" ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπίνης προσπάθειας. Καί γιὰ μέν τούς Πεντηκοστιανούς θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι οἱ λεγόμενες ἐμπειρίες τους εἶναι ἐκβιασμός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀφοῦ πιστεύουν σ'Αυτό. Γιά δέ τούς "νεοεποχίτες" πρέπει νά ποῦμε μέ βεβαιότητα, ὅτι οἱ ἐκλαμβανόμενες ὡς "ἐμπειρίες" τους (ὅπως τό ἄνοιγμα τοῦ τρίτου ματιοῦ, οἱ ποικίλες ἀναδρομές καί οἱ λεγόμενες ὑπερβατικές ἐξωσωματικές καταστάσεις) εἶναι ὑποκειμενικές καταστάσεις. Πάντως δέν εἶναι μιὰ "ἐμπειρία", ἓνα "χάρισμα", ἀφοῦ γι'αὐτούς δέν ὑπάρχει κἄν ἡ πίστη στό Ἅγιο Πνεῦμα, ὁ προσωπικός ὑπερτέλειος Θεός, ὁ παρέχων "πᾶν δώρημα τέλειον" στοὺς ἀνθρώπους.

2. Στήν Ἁγία Γραφή γίνεται λόγος γιὰ σειρά ὁλόκληρη πνευματικῶν χαρισμάτων. Ἰδιαιτέρως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται σ'αὐτά σέ πολλές ἐπιστολές του: "εἴτε **προφητείαν**, κατὰ τήν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, εἴτε **διακονίαν**, ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ **διδάσκων** ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ **παρακαλῶν** ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ **μεταδιδούς** ἐν ἀπλότητι, ὁ **προϊστάμενος** ἐν σπουδῇ, ὁ **ἐλεῶν**, ἐν ἰλαρότητι" (Ρωμ. ιβ' 7-8). "Ὡς μὲν γάρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται **λόγος σοφίας**, ἄλλω δέ **λόγος γνώσεως** κατὰ τό αὐτό Πνεῦμα, ἐτέρω δέ **πίστις** ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλω δέ **χαρίσματα ἰαμάτων** ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλω δέ **ἐνεργήματα δυνάμεων**, ἄλλω δέ **προφητεία**, ἄλλω δέ **διακρίσεις πνευμάτων**, ἐτέρω δέ **γένη γλωσσῶν**, ἄλλω δέ **ἐρμηνεία γλωσσῶν**" (Α' Κορ. ιβ' 8-10). "Καί οὕς μὲν ἔθετο ὁ Θεός ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ **πρῶτον ἀποστόλους**, δεύτερον **προφήτας**, τρίτον **διδασκάλους**, ἔπειτα **δυνάμεις**, εἴτα **χαρίσματα ἰαμάτων**, **ἀντιλήψεις**, **κυβερνήσεις**, **γένη γλωσσῶν**" (Α' Κορ. ιβ' 28). "Ὁ δέ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστίν **ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια**" (Γαλ. ε' 22).

Ἀκόμη, στήν Παλαιὰ καί στήν Καινὴ Διαθήκη περιγράφονται πολλές περιπτώσεις γνησίων πνευματικῶν ἐμπειριῶν. Ἐδῶ ἀναφέρομε μερικές πολὺ χαρακτηριστικές.

³ Τοῦ ἰδίου, Τό Νόημα τῆς ζωῆς στό φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 371 .

Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας περιγράφει μέ τά πιό ζωντανά χρώματα καί τίς πιό δυνατές λέξεις τήν ἐμπειρία του: *"εἶδον τόν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καί ἐπηρμένου, καί πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ"* (βλ. κεφ. στ'). Κι ἔπειτα, πόσες φορές ὁ "θεόπτης" Μωϋσῆς μίλησε μέ τόν Γιαχβέ στό "καπνίζον" ὄρος Σινᾶ, καί στήν "φλεγόμενη καί μή καιομένη βᾶτο"!

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶδεν *"ἡμέρας μέσης....οὐρανόθεν ὑπέρ τήν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμπαν (αὐτόν) φῶς"* (Πράξ. κστ' 13) καί ἠρπάγη μέχρι *"τρίτου οὐρανοῦ....εἰς τόν παράδεισον"* ὅπου *"ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα"* (Β' Κορ. ιβ' 2-4). Ὁ Πρωτομάρτυρας Στέφανος εἶδε *"τήν δόξαν τοῦ Θεοῦ καί Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ"* (Πράξ. ζ' 55). Καί στό ὄρος Θαβώρ οἱ τρεῖς μαθητές Πέτρος, Ἰάκωβος καί Ἰωάννης ἔζησαν μέσα στό ἄκτιστο φῶς τῆς θείας φύσεως τοῦ Κυρίου (Ματθ. ιζ' 1-8). Κι ἀκόμη, πλῆθος ἄλλων γνησίων ἐμπειριῶν καταγράφονται στά ἱερά κείμενα, ὅπου οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ καθημερινά δέχονται τά εὐεργετικά ἀποτελέσματα τῆς ἐπί γῆς παρουσίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καί ἐν συνεχείᾳ, ἡ ζωή τῶν Ἀγίων, εἶναι μιά ἀτέλειωτη σειρά πνευματικῶν ἐμπειριῶν. Ὑπενθυμίζομε, ἐπιλεκτικά, τίς ἐμπειρίες τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὁ ὁποῖος *"ἀγγέλους ἔσχεν συλλειτουργοῦντας"*, τοῦ Ἀγίου Νεκταρίου, τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Πλανᾶ κ.λπ.

Κι ἔπειτα, στά συναξάρια τῶν ἁγίων διαβάζομε γιά *"ἐσωτερική πληροφορία"* τοῦ πιστοῦ, γιά *"φωνή τοῦ Θεοῦ πού ἀκούει μέσα του"*, γιά *"δάκρυα μετανοίας πού γίνονται δάκρυα χαρᾶς"*, γιά τήν *"εἰρήνην τῆς ψυχῆς καί τήν χαρά"* μετά τήν Θεία Κοινωνία γιά *"θέα τοῦ ἀκτίστου Φωτός"*, πού θεωρεῖται ἡ ἀνώτερη ἐμπειρία κ.ο.κ.⁴.

Ὅλα αὐτά ἔρχονται, βεβαίως, ὡς καρποί τῆς ἀληθινῆς πίστεως, τῆς μετανοίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς ταπεινώσεως, τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος, τῆς νηστείας, δηλαδή τῆς ἐσωτερικῆς καθάρσεως.

Πῶς ὅμως ὅλα αὐτά τά παράδοξα φαινόμενα ἔχουν τήν ἐγγύηση τῆς γνήσιας πνευματικῆς ἐμπειρίας; Ἀσφαλῶς ὑπάρχουν τά κριτήρια ἐκεῖνα, τά ὁποῖα μᾶς βοηθοῦν νά διακρίνουμε ἂν μιά ἐμπειρία εἶναι καρπός τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, δηλαδή γνήσια ἢ ἂν εἶναι μιά νόθη κατάσταση.

3. Ἦδη πιό πάνω ὑπογραμμίσαμε ὅτι ἡ γνήσια ἐμπειρία εἶναι δωρεά, χάρισμα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Κι ἀκόμη ὅτι δέν μπορεῖ νά εἶναι ἀποτέλεσμα τεχνικῶν ἢ ἐκβιαστικῶν καταστάσεων οὔτε αὐτόματο ἀποτέλεσμα κάποιας διαδικασίας.

⁴ Βλ. Ἀρχιμ. Γ. Καψάνη, Ἐμπειρίες τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, σ. 21-23.

Κανένα από τὰ παραπάνω θαυμαστά γεγονότα δέν εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνθρώπινου παράγοντα. Ὅλα αὐτά εἶναι "θεοφάνειες", παρεμβάσεις τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ στήν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου, μέ συγκεκριμένο σκοπό καί στόχο καί ὅπωςδήποτε γιά τό καλό καί τήν σωτηρία ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐκεῖνο ὅμως πού πρέπει περαιτέρω νά ὑπογραμμίσουμε σάν γνήσιο χαρακτηριστικό τῆς γνήσιας ἐμπειρίας εἶναι ὅτι γιά τόν Χριστιανό ἀπαραίτητη προϋπόθεση αὐτῆς εἶναι ἡ ὀρθή πίστη στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἡ χριστιανική ζωή μέσα στήν ἀληθινή Ἐκκλησία. Ζώντας κανεῖς μέσα στήν Ἀληθινή Ἐκκλησία *"μένει ἐν τῷ Χριστῷ"* μένει *"ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ"* (Β' Ἰωάν. 9-10) καί ἄρα μένει *"ἐν τῇ Ἀληθείᾳ"*. Δέν εἶναι ἡ ἐμπειρία πού προσδιορίζει τό περιεχόμενο τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἀλλά ἡ ὀρθή πίστις πού "μετράει" τήν γνησιότητα τῆς ἀληθινῆς ἐμπειρίας⁵.

"Ἐμπειρίες" συναντᾷ κανεῖς, ὅχι μόνον στίς σύγχρονες νεοπεντηκοστιανές ἢ "νεοεποχίτικες" ὁμάδες, ἀλλά καί στήν ἀρχαία Ἑλλάδα (Πυθίες) καί σέ ἐξωχριστιανικές θρησκείες (ὅπως στούς Δερβίσηδες, στόν Μοντανισμό καί στούς νεώτερους αἰρετικούς, τούς οὐγενόττους, κουάκερους, μορμόνους κλπ.).

Ὁ ἐσωτεριστής Πέτρος Γράβιγγερ, μιλῶντας γιά τήν "δαιμονοληψία", ὑποστηρίζει ὅτι *"Ἡ δαιμονοληψία ἢ ἄλλως κατοχή εἶναι σύνηθες φαινόμενον τῶν πνευματιστικῶν συνεδριάσεων ὅπου τό μεσάζον (μέντιουμ) διά τοῦ στόματος καί τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐξωτερικεύει τά κελεύσματα τοῦ ἐκδηλουμένου πνεύματος"*. Αὐτές οἱ καταστάσεις, συνεχίζει, εἶναι πολύ ἐπικίνδυνες, τόσον γιά τό ἴδιο τό μέντιουμ, ὅσον καί γιά τούς παρισταμένους. Ὅταν μάλιστα, κατά τόν Γράβιγγερ, τό μέντιουμ ἀνήκει *"εἰς τόν τύπον τοῦ Ἑρμοῦ, ἀρχίζει νά ὁμιλῇ ξένας γλώσσας, τελείως ἀγνώστους, εἰς αὐτόν, (Γλωσσολαλία) καί εἰς τούς παρισταμένους. Ἄλλοι πάλιν καταλαμβάνονται ὑπό προφητικῆς μανίας, ἀποκαλύπτουν πράξεις καί μυστικά, ἅτινα τυγχάνουν νά εἶναι τελείως ἀγνωστα εἰς τούς παρισταμένους"*⁶.

Ἀσφαλῶς, λοιπόν, υπάρχουν περιπτώσεις πού δέν μποροῦν μέ κανένα τρόπο νά εἶναι δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί χρήζουν ἄλλης θεολογικῆς ἢ ἐπιστημονικῆς ἀντιμετωπίσεως.

Ἐνα ἄλλο χαρακτηριστικό τῆς γνήσιας ἐμπειρίας εἶναι ἡ ἔλλειψη αὐτονόμησης καί ἡ συναίσθηση τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ σ' ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς μας. Ὅταν κάποιος ἀφεθῇ νά ὁδηγεῖται μόνον

⁵ π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐμπειρίες στήν ἀναζήτηση νοήματος ζωῆς, σ. 31.

⁶ Π. Γράβιγγερ, Ἐγκυκλοπαίδεια Ἐσωτερισμού καί ἀποκρύφου γνώσεως, τόμ. Β', σσ.260-261.

από προσωπικές έμπειρίες μπορεί νά καταλήξει σέ πλάνη⁷. Τότε μπορεί "τό φῶς" πού εἶναι μέσα στόν ἄνθρωπο νά γίνει "σκότος" (Λουκ. ια' 35). Αυτό μπορεί νά συμβῇ ἀκόμη καί μέ τούς "θεολόγους-φιλοσόφους" πού κινοῦνται στόν χῶρο τοῦ ὀρθολογισμοῦ.

Στό βιβλίο του "Τό Νόημα τῆς ζωῆς στό φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας" ὁ π. Ἀντώνιος μεταφέρει τό λόγια τοῦ γέροντα Σωφρονίου (τοῦ Essex), ὁ ὁποῖος ἀναφέρει, πώς πολλοί ὀρθολογιστές "θεολόγοι-φιλόσοφοι" "στήν προσπάθειά τους νά βροῦν τήν ἀλήθεια, ἀνεβαίνουν σέ μιὰ σφαίρα ὑπέρ-λογική πού ὅμως κινοῦνται στό χῶρο τῆς διανόησης. Ἡ σφαίρα αὕτη δέν εἶναι βέβαια ὁ θεῖος κόσμος· περικλείεται στά ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης κτιστῆς φύσεως καί αὕτη τῆς ἡ ιδιότητα τήν κάνει ἐφικτή στό λογικό, σύμφωνα μέ τή φυσική τάξη τῶν πραγμάτων.

Υπάρχει ἓνα φυσικό φῶς τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κτίστηκε "κατ'εἰκόνα" τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος πού συγκεντρώνει ὅλη του τήν προσοχή στό "νοῦ", ἀπομακρύνοντας τίς σκέψεις του τελείως ἀπό τόν ἐξωτερικό κόσμο μέ ὁποιοδήποτε τεχνικές, ἀπο-κτᾷ ἐπίγνωση ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἀντιληφθεῖ ὁλόκληρο τό εἶναι στά περιορισμένα πλαίσια τῶν λογικῶν συλλογισμῶν, ἀνεβάζει τή "θεωρία" πάνω ἀπό τήν τυπική λογική καί βλέπει τήν ὠραιότητα τοῦ νοῦ, πού κτίστηκε "κατ'εἰκόνα Θεοῦ".

Αἰσθάνεται τότε ἓνα "μυστικιστικό δέος" καί νομίζει πώς ἀπο-κτᾷ ἐμπειρία μυστικῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό, ἐνῶ στήν πραγματικότητα μένει στά ὅρια τῆς κτιστῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.....

Αὕτη ἡ ἐμπειρία, ἀνεξάρτητα ἀπό τό πῶς θά ἐρμηνευθῇ καί ποιά δογματική διατύπωση θά λάβη, εἶναι οὐσιαστικά ἐμπειρία πανθεϊστικῆς τάξεως⁸.

Ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης προτρέπει: "δοκιμάζετε τά πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοί ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τόν κόσμον" (Α' Ἰωάν. δ' 1). Κι αὐτό μπορεί νά κατορθωθῇ μόνον μέσα στήν Ἐκκλησία. Ἡ ζωή μέσα στήν ἀληθινή Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐγγύηση ὅτι ζοῦμε μέσα στόν χῶρο ὅπου δρᾷ καί κινεῖται τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, τό ὁποῖο "πάντα χορηγεῖ" τά χαρίσματα. Ἐξ ἄλλου, τό μέτρο γνησιότητος τοῦ γνησίου "πνεύματος" εἶναι ἡ ὁμολογία τῆς θεότητος καί τῆς μοναδικότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: "ἐν τούτῳ γινώσκετε τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι" (Α' Ἰωάν. δ' 2-3).

"Ὅποιος ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα" κινεῖται ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἅγιον καί δέν ἀναγνωρίζει ἄλλον "χριστόν". Ἀκόμη

⁷ Βλ., π.Α.Ἀλεβιζοπούλου, Τό νόημα τῆς ζωῆς, ἐνθ., σ. 365.

⁸ Παρά π.Α.Ἀλεβιζοπούλου, Τό Νόημα τῆς ζωῆς, σ. 365.

ὁ πιστός πρέπει νά στολίζεται μέ τήν ἐσωτερική κάθαρση καί τήν ταπείνωση. Τότε μπορεῖ νά γίνη δοχεῖον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ κτιστός ἄνθρωπος μπορεῖ νά γίνη κοινωνός τῶν θείων ἐνεργειῶν, νά θεωθῇ, νά ἀγιασθῇ. Ἄν σταματήσει ὁ ἄνθρωπος αὐτόν τόν ἀγῶνα "ἢ θεωρήσει πῶς ἡ ἐμπειρία τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα δικῶν του καί μόνον προσπαθειῶν, ὁδηγεῖται στήν πλάνη. Τότε θά θεωρήσει καταστάσεις πού κινοῦνται στήν διανοητική σφαῖρα ἢ στό χῶρο τῆς κτιστῆς πραγματικότητας ὡς ὑπερβατικές ἐμπειρίες. Αὐτό περικλείει μεγάλους κινδύνους γιά τήν ψυχική ἰσορροπία τοῦ ἀνθρώπου καί "ἀνοίγουν" τήν πόρτα γιά δαιμονικές ἐπιδράσεις" ⁹.

Γράφει ὁ π.Σωφρόνιος: "Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε κατ'εἰκόνα τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ. Ἡ κτιστή αὐτή εἰκόνα τοῦ Θεοῦ δέν μπορεῖ νά γίνη κοινωνός τῆς Θείας οὐσίας πού εἶναι ἀπολύτως ἀμέθεκτη· εἶναι ὅμως ἐπιδεκτική νά μετάσχη στήν ἄκτιστη θεότητα μέ τήν κοινωνία τῆς χάριτος. Καί παρ'ὅλο πού ὁ ἄνθρωπος δέν μετέχει στή Θεία οὐσία, ὅμως μέ τή χάρη γίνεται κοινωνός Θείας ζωῆς. Ἡ χάρη- Θεότητα ἀγιάζει τόν ἄνθρωπο, τόν θεώνει, δηλαδή τόν κάνει Θεό" ¹⁰.

Γιά νά ὑπάρξῃ λοιπόν γνήσια ἐμπειρία πρέπει νά συνυπάρξουν ἡ ὀρθή πίστη, ἡ ἀληθινή ἐκκλησία, ἡ ἐσωτερική κάθαρση, ἡ ταπείνωση καί τέλος ὁ γνήσιος χορηγός τῆς ἐμπειρίας, τό Πνεῦμα τό Ἅγιον. Παρατηρεῖ ὁ π. Ἀντώνιος: "Οἱ θεῖες ἐμπειρίες δίδονται στόν ἄνθρωπο ὅχι ὅταν τίς ἐπιδιώκει ἢ ὅταν ἔχει αὐτές κυρίως σάν στόχο του, ἀλλά ὅταν ἡ ψυχὴ του κατεβαίνει "στόν Ἄδη τῆς μετανοίας" καί αἰσθάνεται ἀληθινά πῶς εἶναι "ἔκτρωμα", χειρότερη ἀπό ὅλη τήν κτίση. Ἐμπειρίες πού κατακτῶνται μέ τή βία τῆς διανοίας ἢ μέ τή χρησιμοποίηση ὁποιωνδήποτε τεχνικῶν διαλογισμοῦ, δέν εἶναι ἀληθινές πνευματικές ἐμπειρίες, δέν εἶναι θείας προελεύσεως, ἀλλά "κατά τό δοκοῦν". Καί ὅταν αὐτό τό "δοκοῦν" ἐκλαμβάνεται σάν ἀλήθεια, δημιουργεῖται στήν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μιά κατάσταση πού παρεμποδίζει ἀκόμα καί τή δυνατότητα νά ἐνεργήσῃ ἡ χάρη, ἀποκλείει δηλαδή τή δυνατότητα τῆς ἀληθινῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας" ¹¹.

Ἐξ ἄλλου, οὔτε ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά ἐκβιάσῃ μέ τεχνικές τόν Θεό καί νά φθάσῃ σέ ἐμπειρίες μέσω ἀνθρωπίνων διαδικασιῶν, ἀλλά οὔτε καί ὁ Θεός παραβιάζει τό αὐτεξούσιο τοῦ "κατά τήν εἰκόνα Του" πλασθέντος ἀνθρώπου. Ἄρα γιά νά εἶναι γνήσιες οἱ ἐμπειρίες πρέπει νά μὴν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς "αὐτοερωτικῆς" στροφῆς τοῦ

⁹ Αὐτόθι, σ. 371.

¹⁰ Αὐτόθι, σ. 368.

¹¹ Αὐτόθι, σ. 369.

άνθρώπου πρὸς τὸν ἴδιο τὸν εἰδωλοποιημένο ἑαυτό του, οὔτε νὰ ἔχουν τὴν πηγὴ τους στὴν αὐτοδυναμία δῆθεν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ στὴν "θεϊκὴ" του ιδιότητα.

Ἐπαναλαμβάνουμε: οἱ γνήσιες πνευματικές ἐμπειρίες εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι ἀποτέλεσμα ἀνθρωπίνης προσπάθειας τεχνικῶν ἢ ἐξαναγκασμοῦ. Οἱ γνήσιες πνευματικές ἐμπειρίες εἶναι ἐκδηλώσεις τῆς ἄκτιστης ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τῆς κτιστῆς φύσεως τοῦ τρεπτοῦ ἀνθρώπου. *"Δέν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναζητήσεως τοῦ Θεοῦ ἀπὸ μέρους τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀντίθετα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναζητήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ"*¹². Εἶναι δηλαδή μιὰ πραγματικὴ "θεοπιστία".

Κι ἀκόμη δέν εἶναι ἀτομικά βιώματα, κατακτώμενα μὲ τὴν "ἀπελευθέρωση", τὴν "ἀνακάλυψη" ἢ τὴν "αὐτοπραγμάτωση" τῶν δικῶν μας ἐσωτερικῶν δυνάμεων. Ἀλλὰ εἶναι βιώματα ταυτισμένα μὲ τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ "σῶμα τοῦ Χριστοῦ" καὶ εἶναι πρωτίστως ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας. *"Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν θεολογοῦσαν, δέν παρουσίαζαν ἀτομικά τους βιώματα, ξεχωριστά ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας· τὰ βιώματά τους ἐταυτίζοντο μὲ τὴν ἐμπειρία τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ θεολογοῦσαν ἐκφράζοντας τὴν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας. Γι'αὐτὸ καὶ οἱ ἐμπειρίες τῶν ἀνθρώπων πού δέν φρονοῦν "τά τοῦ Θεοῦ" (Ματθ. ιστ' 23), δηλαδή δέν ἔχουν τὸ ἴδιο φρόνημα "μετὰ πάντων τῶν ἀγίων", τὸ ὁποῖο ὑπῆρχε καὶ "ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ" (Φιλip. θ' 5), δέν εἶναι γνήσιες χριστιανικές ἐμπειρίες"*¹³.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς μελέτης μας γιὰ τίς ἐμπειρίες, εἴπαμε ὅτι οἱ γνήσιες πνευματικές ἐμπειρίες εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι ἀποτέλεσμα ἀνθρωπίνης προσπάθειας τεχνικῶν ἢ ἐξαναγκασμοῦ, καὶ ὅτι προϋπόθεση αὐτῶν εἶναι ἡ ὀρθὴ πίστη στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ χριστιανικὴ ζωὴ μέσα στὴν ἀληθινὴ Ἐκκλησία.

4. Ἄς φωτίσουμε λίγο περισσότερο μὲ παραδείγματα τίς λεγόμενες "ἐμπειρίες" ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Βεβαίως, πρέπει νὰ ἐπαναλάβουμε ὅ,τι καὶ παραπάνω εἴπαμε, δηλαδή ὅτι δέν ὑπάρχουν ἀληθινές "ἐμπειρίες", τόσο στὸν χῶρο τῶν χριστιανικῶν αἱρέσεων καὶ τῶν παραχριστιανικῶν ὁμάδων, ὅσον καὶ στὸν ἐξωχριστιανικὸ ἢ στὸν ἀρχαιοειδωλολατρικὸ χῶρο.

¹² Αὐτόθι, σ. 371.

¹³ Αὐτόθι, σ. 368.

"Όλα τὰ συστήματα καί οἱ ομάδες, ἰνδουϊστικῆς κυρίως προελεύσεως, πού προπαγανδίζουν διάφορες τεχνικές αὐτογνωσίας καί αὐτοεξελίξεως, καί ὑπόσχονται ὑπερβατικές καί "ἐξωσωματικές" ἐμπειρίες, κινουῦνται στό ἴδιο ἐπίπεδο τῆς πλάνης. Μ' αὐτές τίς τεχνικές ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται στό "γνόφο" τῆς ἀπεκδύσεως ἀπό καθετί ὁρατό καί νοητό. Τότε ὁ νοῦς δοκιμάζει μιὰ ἰδιόμορφη εὐχαρίστηση καί ἄν στρέψει τό βλέμμα του στόν ἑαυτό του, μπορεῖ νά αἰσθανθεῖ κάτι πού μοιάζει μέ φῶς". Αὐτό ὅμως δέν εἶναι τό ἄκτιστο φῶς τῆς Θεότητος, ἀλλά ἓνα φυσικό ἰδίωμα τοῦ νοῦ, πού κτίστηκε κατ' εἰκόνα τοῦ Πρώτου νοῦ, δηλαδή τοῦ Θεοῦ", γράφει ὁ π. Σωφρόνιος.

Καί ὁ π. Ἀντώνιος συμπληρώνει: "Γίνεται φανερό πῶς ὁ ἄνθρωπος ὁδηγεῖται μ' αὐτό τόν τρόπο σέ ἀκραῖες νοητικές καταστάσεις, οἱ ὁποῖες περικλείουν κινδύνους γιά τήν ψυχική υἡγεία καί πνευματική ἰσορροπία τοῦ ἀνθρώπου. Ψυχίατροι πού μελέτησαν τό θέμα μέ βάση κλινικές καταστάσεις, στίς ὁποῖες κατέληξαν νεαρά κυρίως μέλη τέτοιων ομάδων, βεβαιώνουν πῶς ὁ κίνδυνος εἶναι ὄχι ἀπλῶς ὑπαρκτός ἀλλά καί μεγάλος. Ὅμως ἀφήνουμε αὐτή τήν πλευρά τοῦ ζητήματος νά ἐξετασθεῖ ἀπό ἄλλους, εἰδικούς, καί ὑπενθυμίζουμε πῶς ἡ Γραφή δέν ἀποκλείει καί τήν περίπτωση δαιμονικῶν κατάστεων (Β' Κορ. ια' 14)".¹⁴

Ἀσφαλῶς, ἐκτός ἀπ' αὐτές τίς "ἐμπειρίες" πού βρίσκονται καθαρά μέσα στά πλαίσια τῆς κτιστῆς φύσεως, ὑπάρχουν καί **"ἐμπειρίες" δαιμονικῆς φύσεως**, πού μπορεῖ νά τίς συναντήσῃ κανεῖς ἀκόμη καί σέ συναξάρια ἀγίων. Ἀκόμη ὑπάρχουν καί ἐκεῖνες οἱ καταστάσεις ὑποκειμενικῆς μορφῆς, πού εἶναι ἀποτέλεσμα εἴτε ἐντόνων φαντασιώσεων, εἴτε ἀπόρροια τῆς καλλιεργημένης αὐθυποβολῆς, πού προέρχεται ἀπό τήν σφοδρή ἐπιθυμία νά ἀποκτήσῃ κανεῖς ἔκτακτες ἰδιότητες, χαρίσματα, ἐμπειρίες. Ἔτσι, μέσα στήν ὅλη περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα τῶν διαφόρων παραθρησκευτικῶν ομάδων πού δημιουργεῖται μέ τήν ἄσκησι τῆς ἔντονης ψυχολογικῆς πιέσεως, τήν πλήρη ἀποσχόληση, τήν ἀνεπαρκῆ σίτιση, τίς ἀτέλειωτες σειρές σεμιναρίων, ἀναπτύσσεται ἡ "πεποίθησι" ὅτι "οἱ ἐμπειρίες" αὐτές ἀποτελοῦν ἀπαραίτητο ἐξωτερικό σημεῖο τῆς "σωτηρίας" καί ἐπομένως ἡ ἔλλειψή τους ἀποτελεῖ ἀπόδειξι ἀνωριμότητος καί "πνευματικῆς πτωχείας".¹⁵

Μεταξύ τῶν ἄλλων, συνέπεια αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι καί ἡ ὑπέρμετρη ἀνάπτυξη τοῦ ἐγῶ, ἡ ὑπεροψία καί ἡ ὑποδούλωση τοῦ θύματος σέ δαιμονικές ἐπιρροές. Ἔτσι, μπορεῖ τό θῦμα νά λέει ὅτι

¹⁴ π. Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου, Τό Νόημα τῆς ζωῆς..., σ. 366.

¹⁵ Αὐτόθι, σ.367.

"βλέπει φῶς" ἢ ὅτι ζεῖ σέ "ἐξωκοσμικές" καταστάσεις ἢ ὅτι "ἄνοιξε τό τρίτο μάτι στό μέτωπό του". "Όλα αὐτά ὅμως, ἐάν δέν ἐντάσσονται στόν νοσηρό χῶρο τῆς φαντασίας, μπορεῖ νά εἶναι "μεθοδεῖς τοῦ ἀνθρωποκτόνου", ὁ ὁποῖος μπορεῖ νά "μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός" (Β' Κορ. ια' 14).

Ἄς δοῦμε ὅμως ἓνα μόνο παράδειγμα νόθης ἐμπειρίας ἀπό τόν χῶρο τῶν Πεντηκοστιανῶν, ἓνα χῶρο δηλαδή πού ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι ἡ γνήσια Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ π. Ἀντώνιος περιγράφει μιά τέτοια κατάσταση ἀπό ἀπομαγνητοφωνημένη κασσέτα τοῦ ποιμένα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Πεντηκοστῆς. Σ' αὐτήν φαίνεται καθαρά πῶς ἐφαρμόζεται ἡ τεχνική πού δημιουργεῖ τό κατάλληλο περιβάλλον γιά τήν ἄσκηση ψυχολογικῆς πιέσεως καί αὐθυποβο-λῆς, ὥστε νά προχωρήσει στήν μηχανική καί «αὐτοστιγμεί» κατάκτηση τῆς "ἐμπειρίας" (στήν συγκεκριμένη περίπτωση τῆς γλωσσολαλιᾶς).

Ἀρχίζει, λοιπόν, τό κήρυγμα μέ τό προσφιλές στούς Πεντηκοστιανούς θέμα τῶν "ἐσχάτων καιρῶν", ἀκολουθοῦν ὕμνοι, προχωρεῖ στήν διαπίστωση τῆς ἀφόρητης κοινωνικῆς καταστάσεως, προβάλλει τήν "ἄρπαγή" σάν τήν μόνη διέξοδο ἐν ὧσιν τῆς "μεγάλης θλίψεως" καί τότε προχωράει στήν ἐφαρμογή τοῦ σχεδίου:

« Ἄν καμμιά ψυχὴ θέλει νά δώσει τήν καρδιά της στόν Χριστό, μπορεῖ ν' ἄρθῃ ἐδῶ μπροστά νά γονατίσει καί νά πεῖ: Χριστέ μου, σῶσε με καί ἐλέησέ με, σφράγισέ με καί μένα μέ τό Πνεῦμα σου τό Ἅγιο....". Κατόπιν συνεχίζεται ὁ ὕμνος καί στό τέλος ὁ ποιμένας προτρέπει: "...ἐάν σύ θέλεις νά παραδοθεῖς στόν Χριστό, νά πεῖς: "Κύριε θέλω κι ἐγώ....". Πάρε μαξιλαράκι, γονάτισε καί θά σέ σώσει...! Κατόπιν ξαναρχίζει ὁ ὕμνος... (κασ. 1.6.1982).

"Νά πεῖς: " Κύριε ἀναγέννησέ με"· μπορεῖς νά τό πεῖς, πές το σήμερα τό πρωῒ "Κύριε, σήμερα νά μέ ἀναγεννήσεις"...." (κασ. 2.3.80).

"Σήμερα τό πρωῒ ἔχω νά πῶ σ' αὐτούς πού δέν ἀναγεννήθηκαν ὅτι ὁ ἄνεμος εἶναι ἔτοιμος νά πνεύσει στήν καρδιά τους..." (κασ. 2.3.80).

"Θά ψάλλουμε τόν ὕμνο "Πρέπει νά γεννηθεῖς".... καί θέλω σήμερα τό πρωῒ ἐάν κανένας δέν ἀναγεννήθηκε, νά ἀναγεννηθεῖ. Εἶναι καμιά ψυχὴ πού δέν ἔχει ἀναγεννηθεῖ; Νά σηκώσει τό χέρι του!

- Μάλιστα! Ἐάν δέν ἔχεις ἀναγεννηθεῖ, σήμερα τό πρωῒ πρέπει ν' ἀναγεννηθεῖς".

Ἀφοῦ τελειώσει ὁ ὕμνος, ὁ ποιμένας συνεχίζει: "Ἐάν κανένας θέλει νά ἀναγεννηθεῖ, ἅς ἔλθῃ ἐδῶ μπροστά. Νά γονατίσεις νά πεῖς: Κύριε ἀναγέννησέ με· ὄχι γι' αὐτούς πού ἀναγεννήθηκαν, γι' αὐτούς πού δέν ἀναγεννήθηκαν ἀκόμη. Ἐλα μπροστά, πάρε ἓνα μαξιλάρι,

γονάτισε καί πές: < Κύριε, ἀναγέννησέ με...>. Στή συνέχεια καί πάλι ὁ ὕμνος (κασ.2.3.80).

Αὐτό τό "τυπικό" ἀκολουθεῖται σέ ὅλες τίς συναθροίσεις, ὥστε σιγά σιγά νά καλλιεργεῖται συναίσθημα κατωτερότητας σ' ὅποιον δέν ἔχει ἀκόμη "ἀναγεννηθεῖ". Τότε ἀποφασίζει νά βγεῖ κι αὐτός μπροστά, νά πάρει τό μαξιλαράκι, νά γονατίσει, νά πεῖ: "Κύριε ἀναγέννησέ με". "Υστερα θά θελήσει νά λάβει καί τό "βάπτισμα μέ Ἅγιο Πνεῦμα". Καί ἀφοῦ ἡ γλωσσολαλιά εἶναι σ' αὐτή τήν ομάδα ἀπαραίτητο "σημεῖο", θ' ἀρχίσει κι αὐτός σέ λίγο νά "λαλεῖ γλῶσσες"!"¹⁶.

Καί ὁ π. Ἀντώνιος συμπεραίνει: "Μ' αὐτό τόν τρόπο δημιουργεῖται ἐσωτερικός πόθος γιά ἐπίτευξη τέτοιων καταστάσεων".... (δημιουργεῖται) "εἰδική ἐκστατική ἀτμόσφαιρα"... "ψυχολογικῆς πιέσεως... Ὅμως μ' αὐτό τόν τρόπο ἐξαφανίζονται τά σύνορα μεταξύ τῆς δράσης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού δημιουργεῖ γνήσιες πνευματικές ἐμπειρίες σάν ἐκείνη τοῦ ἀποστόλου Παύλου (Α' Κορ. ιβ' 1-3) καί ὑποκειμενικῶν ἢ καί δαιμονικῶν καταστάσεων, πού ὁδηγοῦν σέ "ἐμπειρίες". Ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ πλέον νά ξεχωρίσει τό γνήσιο ἀπό τό νόθο καί θεωρεῖ καταστάσεις πού ἐρμηνεύονται εἴτε μέ βάση τίς φυσικές δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου εἴτε καί σάν δαιμονικές ἐπιδράσεις, ὡς "ἐνοίκηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος"¹⁷.

Τά θύματα φθάνουν ἔτσι στήν ἀπογοήτευση, στήν ἀπόγνωση, ἂν ἡ γλωσσολαλιά δέν γίνει καί γι' αὐτά "ἐμπειρία", δηλαδή ἀπόδειξη ὅτι ἔλαβαν τό "βάπτισμα τοῦ Πνεύματος" καί συγκαταλέχθηκαν ἀνάμεσα στούς ἐκλεκτούς.

Παρόμοιο περιστατικό περιγράφει καί ὁ γέροντας π. Γεώργιος Καψάνης σέ ὁμιλία του με τίτλο "Εμπειρίες τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ"¹⁸.

[Δέν θά ἐπεκταθοῦμε στό θέμα αὐτό τῆς λεγομένης "γλωσσολαλιάς". Ἀπλῶς σημειώνουμε τήν παρουσία τοῦ φαινομένου αὐτοῦ καί σέ ἐξωχριστιανικούς χώρους. Περιοριζόμεθα ἀκόμη νά ποῦμε ὅτι σέ τίποτε δέν μοιάζει αὐτό τό φαινόμενο μέ τό φαινόμενο τῆς Πεντηκοστῆς ἢ τήν γλωσσολαλιά τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ ἦταν ξένες γλῶσσες κατανοητές πού ἔνωσαν καί οἰκοδομοῦσαν τήν Ἐκκλησία. Ἐδῶ εἶναι ἄναρθρες ἀκατανόητες κραυγές πού διαιροῦν καί γιγαντώνουν τόν ἐγωϊσμό καί παράγουν μαζικά "χαρισματούχους" ἐκβιαστές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος].

Ὁ Ἐπίσκοπος Κάλλιστος Γουέαρ, στό βιβλίο του "Ὁ Ὁρθόδοξος δρόμος", μιλώντας γιά τή διάκριση πού πρέπει νά γίνεται στό

¹⁶ π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, αὐτόθι, σσ. 173-174.

¹⁷ Αὐτόθι, σ.173-174.

¹⁸ π. Γ.Καψάνη, Ψευδεῖς ἐμπειρίες, σ.22-23.

φαινόμενο αυτό, σημειώνει: "Ἡ διάκριση εἶναι ἀκόμη πιό ἀναγκαία στήν περίπτωση τῶν "γλωσσῶν". Συχνά δέν εἶναι τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πού μιλάει μέσ' ἀπό τίς γλωσσές, ἀλλά τό τελείως ἀνθρώπινο πνεῦμα τῆς αὐθυποβολῆς καί τῆς ὁμαδικῆς ὑστερίας. Ὑπάρχουν ἀκόμη καί περιπτώσεις ὅπου τό "λαλεῖν γλώσσαις" εἶναι μιά μορφή δαιμονικῆς κατοχῆς. "Ἀγαπητοί, μή παντί πνεύματι πιστεύετε, ἀλλά δοκιμάζετε τά πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν" (Α΄ Ἰωάν. 4,1)"¹⁹.

Ἐμπειρίες καί ὁράματα συναντᾶμε καί στόν χῶρο τῶν "φωτισμένων" ἢ τῶν "χαρισματικῶν", πού δυστυχῶς ζοῦν καί δροῦν μέσα στήν Ἐκκλησία, καί ἀποτελοῦν γενικά μιά νόθη κατάσταση.

Ἡ νοσηρή κατάσταση πού ἐπικρατεῖ στόν χῶρο τῶν "φωτισμένων" εἶναι ἀποτυπωμένη στά ἀνιαρά καί παιδαριώδη κείμενά τους.

Ἄς ἐπαναλάβουμε γιά ἄλλη μιά φορά μαζί μέ τόν π. Γεώργιο Καψάνη: **"Οἱ ἀληθινές ἐμπειρίες δίνονται σ' ἐκείνους πού ἀπό ταπείνωση δέν ζητοῦν πνευματικές ἐμπειρίες, ἀλλά ζητοῦν ἀπό τόν Θεό μετάνοια καί σωτηρία"**²⁰.

Συμπερασματικά:

Ὁ π. Ἀντώνιος στό βιβλίο του "Ἐμπειρίες στήν ἀναζήτηση νοήματος ζωῆς", λέει: "Στήν Ἁγία Γραφή ὑπάρχουν γνήσιες ἐμπειρίες καί ἐμπειρίες πού προέρχονται ἀπό τό πνεῦμα τῆς πλάνης. Μέ ἐντολή τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀαρών ρίπτει τή ράβδο του ἔμπροσθεν τοῦ Φαραώ καί γίνεται ὄφιν. Ὅμως τό ἴδιο κάνουν καί οἱ μάγοι τῆς Αἰγύπτου (Ἐξοδ. ζ' 10-11). Αὐτό ἐπαναλαμβάνεται καί μέ ἄλλες "πληγές" (Ἐξοδ. ζ' 20-22, η' 8-12)..... Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ ψευδόχριστοι, ψευδοδιδάσκαλοι καί ψευδοπροφῆτες θά προβάλουν "σημεῖα", μέ σκοπό νά φέρουν σύγχυση καί νά πλανήσουν (Ματθ. κδ' 24-25. Θ' Κορ. ια' 13-15. Ἀποκ. ιγ' 12-18, ιστ' 14, ιθ' 20)"²¹.

Βεβαίως, πρέπει νά ἐπαναλάβουμε ὅτι ὅλες οἱ ἐμπειρίες δέν εἶναι γνήσιες. Οὔτε ὅμως καί ὅλες οἱ μή γνήσιες ἐμπειρίες ὀφείλονται στό "πνεῦμα τῆς πλάνης". Ὅπως ὑπάρχουν γνήσιες ἐμπειρίες πού ἔχουν τήν προέλευσή τους ἀπό τόν Θεό καί πραγματικές "ἐμπειρίες", πού μπορεῖ νά εἶναι σατανικῆς προελεύσεως, ἔτσι μπορεῖ νά ὑπάρχουν καί "ἐμπειρίες" πού εἶναι ἀποτέλεσμα ὑποκειμενικῶν ἢ

¹⁹ Ἐπισκόπου Κάλλιστου Γουέαρ, Ὁ Ὁρθόδοξος δρόμος, σ. 118.

²⁰ Μν. ἔργ. σ. 20.

²¹ π. Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐμπειρίες στήν ἀναζήτηση ζωῆς, σσ. 24-25.

φυσικῶν καταστάσεων. Ἐάν ὁμως αὐτές παρερμηνευθοῦν, τονίζει ὁ π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος, τότε "ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νά πιστεύει πῶς τοῦ ἀποκαλύπτεται ὁ Θεός, πέφτει σέ ἔπαρση καί αὐτό τό ἐκμεταλλεύεται ὁ διάβολος, ὁδηγώντας τον ὀριστικά στήν πλάνη"²².

Στόν βίο τοῦ Ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη διαβάζουμε τήν ἐξῆς συνομιλία τοῦ ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτη μέ τόν ὅσιο Μάξιμο: "Ὁ ἅγιος Γρηγόριος, θέλοντας νά ἐπιβεβαιώσει τίς δικές του διδασκαλίες, ρώτησε:

- Παρόμοιες ἀποκαλύψεις καί ὁράματα προκαλοῦνται καί ἀπό τούς δαίμονες;

- Ἄλλα εἶναι τά σημάδια τῆς δαιμονικῆς πλάνης καί ἄλλα τῆς θείας χάριτος, ἀποκρίθηκε ὁ ὅσιος Μάξιμος. Τό πονηρό πνεῦμα τῆς πλάνης, ὅταν πλησιάσει τόν ἄνθρωπο, τοῦ συγχύζει τό νοῦ καί τόν ἐξαγριώνει. Σκληραίνει τήν καρδιά του καί τή σκοτίζει. Προξενεῖ δειλία καί ὑπερηφάνεια. Τοῦ ἀγριεύει τήν ὄψη, τοῦ ταραίζει τό μυαλό, τοῦ ἀνατριχιάζει ὁλόκληρο τό σῶμα. Τοῦ δείχνει καί φανταστικό φῶς. Φῶς ὁμως ὄχι λαμπρό καί καθαρό, ἀλλά ἐρυθρωπό. Προκαλεῖ ἔκσταση στό νοῦ καί τόν παρακινεῖ νά λέει ἄπρεπα καί βλάσφημα λόγια.

Αὐτός πού κυριεύεται ἀπό τό πνεῦμα τῆς πλάνης, θυμώνει πολλές φορές καί ὀργίζεται. Ποτέ δέν ταπεινώνεται οὔτε μετανοεῖ οὔτε θλίβεται γιά τίς ἁμαρτίες του, ἀλλά πάντοτε καυχιέται καί κενοδοξεῖ γιά τά κατορθώματά του, χωρίς ντροπή καί φόβο Θεοῦ. Στό τέλος καταλήγει στήν τρέλλα καί στήν ὀριστική καταστροφή. Εἶθε ἀπό τήν πλάνη αὐτή νά μᾶς λυτρώσει ὁ Κύριος μέ τίς εὐχές σου.

Τά σημάδια τῆς θείας χάριτος εἶναι τά ἐξῆς:

"Ὅταν ἐπισκιάσει τόν ἄνθρωπο ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ συμμαζεῦει τό νοῦ καί τόν κάνει προσεκτικό καί ταπεινό. Τοῦ φέρνει τή σωτήρια μνήμη τοῦ θανάτου, τῶν ἁμαρτιῶν, τῆς κρίσεως καί τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἔτσι δημιουργεῖ στήν ψυχή κατάνυξη, πένθος καί θρῆνο. Τά μάτια ἡμερεύουν καί δακρύζουν"²³.

Στό βιβλίο "Γνόφος Ἀγνωσίας", ἀνώνυμου συγγραφέα, διαβάζουμε γιά τό θαῦμα καί τήν ἐμπειρία γενικῶς:

"Ἀσφαλῶς, ὅταν ὁ Θεός θέλῃ καί εἶναι ἀνάγκη νά γίνη ἓνα θαῦμα, μιᾶ ἀποκάλυψη, ἓνα ὄραμα, τότε τά παραχωρεῖ καί τά ἐπιτρέπει καί πραγματοποιοῦνται. Ἀλλά δέν πρέπει νά παρασυρόμαστε καί νά ζητοῦμε καί νά ἀπαιτοῦμε τό θαῦμα ἢ τό ὄραμα. Καί νά μή συμπεριφερόμαστε μέ ἀνησυχία ἂν δέν ἀξιωνόμαστε νά δοῦμε ἓνα

²² Αὐτόθι, σ. 25.

²³ Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁσ. Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης, σσ. 47-48.

θαῦμα, μιά ἀποκάλυψη, ἓνα ὄραμα. Τό ὑπερφυσικό εἶναι στήν προκειμένη περίπτωση τό τσόφλι τοῦ καρυδιοῦ, ἐνῶ ἡ πνευματικότητα τῆς πράξης εἶναι ἡ ψίχα, εἶναι ἡ τροφή. Τήν ἀξία τήν θρεπτική, τήν πνευματική, τήν ἔχει ἡ ψίχα τοῦ καρποῦ, ἐνῶ ἡ ἐπιμονή μας γιά μιά θεία παρέμβαση εἶναι σάν νά περιφρονοῦμε τήν ψίχα καί σάν νά δίνουμε μεγαλύτερη ἀξία ἀπ' ὅ,τι ἔχει τό κέλυφος τοῦ καρποῦ"²⁴.

Ὁ Ἅγιος Νεῖλος συμβουλεύει βαθυστόχαστα: "Ἐπιθυμῶν ἰδεῖν τό πρόσωπον τοῦ Πατρός τοῦ ἐν οὐρανοῖς μή ζήτη παντελῶς μορφήν, ἢ σχῆμα δέχεσθαι ἐν τῷ τῆς προσευχῆς καιρῷ". "Μή πόθει ἀγγέλους ἰδεῖν, ἢ δυνάμεις ἢ Χριστόν αἰσθητῶς, ἵνα μή τέλειον φρενιτικός γένη, λύκον ἀντί ποιμένος δεχόμενος καί προσκυνῶν τοῖς ἐχθροῖς δαίμοσιν". "Ἀρχή πλάνης, νοῦ κενοδοξία, ἐφ' ἧς κινούμενος ὁ νοῦς, ἐν σχήματι καί μορφαῖς περιγράφειν πειρᾶται τό Θεῖον"²⁵.

Καί ὁ Ἐπίσκοπος Κάλλιστος Γουέαρ συμπεραίνει: "Ἡ Ὁρθοδοξία, ἐπομένως, ἐνῶ τονίζει τήν ἀνάγκη μιᾶς ἁμεσης ἐμπειρίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τονίζει ἐπίσης τήν ἀνάγκη γιά διάκριση καί νηφαλιότητα. Τό κλάμα μας, ὅπως καί ἡ συμμετοχή μας στ' ἄλλα δῶρα τοῦ Πνεύματος, εἶναι ἀνάγκη νά καθαρθεῖ ἀπό κάθε φαντασία καί συναισθηματική ἔξαρση. Τά δῶρα πού εἶναι αὐθεντικά πνευματικά δέν πρέπει νά ἀπωθοῦνται, ἀλλά ποτέ δέν θά πρέπει νά ἐπιδιώκουμε τέτοια δῶρα σάν αὐτοσκοπό. Σκοπός μας μέσα στή ζωή τῆς προσευχῆς δέν εἶναι νά κερδίσουμε αἰσθήματα ἢ "αἰσθητές" ἐμπειρίες κάποιου ὀρισμένου εἵδους, ἀλλά ἀπλῶς καί μόνο νά συσχηματίσουμε τό θέλημά μας μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. "Οὐ ζητῶ τά ὑμῶν ἀλλά ὑμᾶς", λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Κορινθίους (Β' Κορ. 12-14)· κι ἐμεῖς λέμε τό ἴδιο στό Θεό. Δέν ζητᾶμε τά δῶρα, ἀλλά τόν Δοτήρα"²⁶.

Ἐξ ἄλλου εἶναι διαπιστωμένο ὅτι "Πολλές <ἐμπειρίες> , πού εἶναι ἀποτέλεσμα διαφόρων τεχνικῶν πού προβάλλουν γκουρουϊστικές ὁργανώσεις εἶναι φυσικές καταστάσεις καί μποροῦν νά ἐπιτευχθοῦν μέ παρόμοιες ἀσκήσεις, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἰνδουϊστικό ὑπόβαθρο τῆς γιόγκα καί τοῦ διαλογισμοῦ"²⁷.

Γιά τόν Ὁρθόδοξο Χριστιανό ἡ πορεία πρὸς τήν θεογνωσία καί τήν θέωση διέρχεται μέσα ἀπό τήν κάθαρση καί τόν φωτισμό, πού εἶναι γνήσιες ἐμπειρίες. Γι' αὐτό καί ὁ Χριστιανός δέν θέτει στό κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντός του τήν ἀναζήτηση τῶν ἐμπειριῶν.

²⁴ Ἀνώνυμου συγγραφέα, Γνόφος Ἀγνωσίας, μετάφραση Μητροπολίτου Κορίνθου Παντελεήμονος, σ.128.

²⁵ Ἀββᾶ Νεῖλου, Πρὸς Εὐλόγιον Μοναχόν Λόγοις παραινετικός, 114-116, PG. 79, 1192D-1193A.

²⁶ Μν. ἔργ. σσ.118-119.

²⁷ π. Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐμπειρίες....ἐνθ. ἀνωτ. σσ.25-26.

"Ἡ γνήσια ἐμπειρία μέσα στήν Ἑκκλησία δέν τίθεται ποτέ στό κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος· ὁ πιστός ἔχει σάν στόχο τήν ἀγάπη στόν Θεό, ὄχι τήν ἐμπειρία, εἴτε <προφητεία>, εἴτε <δυνάμεις>, <χαρίσματα ἰαμάτων> ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο (Α΄ Κορ.ιβ΄ 29)· ἡ <καθ' ὑπερβολήν ὁδός> εἶναι ἡ ἀγάπη, ὄχι ἡ ἐμπειρία, ἀκόμη καί ἐάν πρόκειται γιά τήν <πᾶσαν γνῶσιν>· ἡ ἀγάπη <οὐ ζητεῖ τά ἑαυτῆς> καί λογίζεται μεγαλύτερη καί ἀπό τήν πίστη καί ἀπό τήν ἐλπίδα (Α΄ Κορ.ιβ΄ 31, ιγ΄ 13)"²⁸. Καί ὁ π. Ἀντώνιος καταλήγει: "Ἡ ἀληθινή Θεογνωσία δέν εἶναι καρπός ἀπομονώσεως τοῦ ἀνθρώπου καί τεχνικῶν "αὐτοβυθίσεως", πού προσφέρονται πλούσια στήν ἐποχή μας ἀπό τίς ψυχολατρεῖς, τίς γκουρουϊστικές, νεογνωστικές ἢ ὅποιες ἄλλες ομάδες, γιά νά γνωρίση κανεῖς τόν Θεό"²⁹.

Συμπερασματικά, μποροῦμε νά ποῦμε πώς οἱ γνήσιες ἐμπειρίες, τά χαρίσματα, εἶναι φανερά ἀπόδειξη ἐνός θεωμένου ἀνθρώπου. Ἐνός πιστοῦ, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται σέ "μυστική" ἔνωση μέ τόν Θεόν (ὅχι συγχώνευση ἢ ταύτιση, ὅπως στίς νεοεποχίτικες ομάδες). Ἐνός πιστοῦ πού τόν ἔχουν "πληρώσει" οἱ θεῖες ἐνέργειες, πού ἔχει γίνει "θεός" κατὰ χάριν, ἀφοῦ στίς θεῖες ἐνέργειες εἶναι "ὁ ἴδιος ὁ Θεός μέσα στή δραστηριότητά του καί τήν αὐτοαποκάλυψή του"³⁰. Αὐτό λέγεται καί "μέθεξις" τοῦ Θεοῦ καί εἶναι τό ἀνώτατο στάδιο τῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Υπάρχουν ὅμως καί οἱ **νόθες καταστάσεις**, τίς ὁποῖες ὁ Χριστιανός πρέπει νά μάθει νά ἐντοπίζει καί νά ἀποφεύγει, σύμφωνα μέ τήν προειδοποίηση τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τῆς Ἀγάπης: "Μή παντί πνεύματι πιστεύετε, ἀλλά δοκιμάζετε τά πνεύματα ἥ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστί" (Α΄ Ἰωάν. δ΄ 1).

Κλείνομε τίς ἐπισημάνσεις μας ἐπὶ τοῦ θεμελιώδους θέματος τῶν ἐμπειριῶν μέ τήν παρότρυνση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: "Ζηλοῦτε δέ τά χαρίσματα τά κρείττονα" (Α΄ Κορ.ιβ΄ 31), "Εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται... βλέπομε γάρ ἄρτι δ' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι... νυνὶ δέ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τά τρία ταῦτα· μεῖζον δέ τούτων ἡ ἀγάπη" (Α΄ Κορ. ιγ΄ 13).

²⁸ π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, *αὐτόθι*, σ. 28.

²⁹ *αὐτόθι*, σσ. 28-29.

³⁰ Βλ. Ἐπισκόπου Καλλίστου Γουέαρ, *ἔνθ. ἄνωτ.* σ. 28.

